

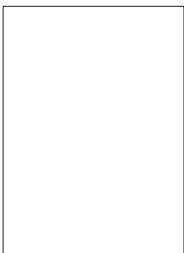
Важливою умовою інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу є оцінювання означеного процесу, яке, своєю чергою, вимагає наявності таких передумов, як необхідне нормативно-правове, ресурсне та відповідне теоретико-методичне забезпечення. До останнього можна віднести теорію та технологію оцінювання інноваційного розвитку школи

ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Упродовж останніх десятиліть у педагогічній науці та практиці відбувається рух за інноваційний розвиток загальноосвітніх навчальних закладів. Його учасниками є директори та педагогічні колективи шкіл, науковці, керівники органів освіти різного рівня, представники громадськості.

Однією з найважливіших складових теоретичного забезпечення процесу оцінювання, яка стане основою для розроблення технології оцінювання, є теоретична модель оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу (ЗНЗ). Вона є способом представлення, ідеальним аналогом, який розкриватиме структурні компоненти оцінювання та зв'язки між ними, виконуватиме ряд теоретичних і прикладних функцій.

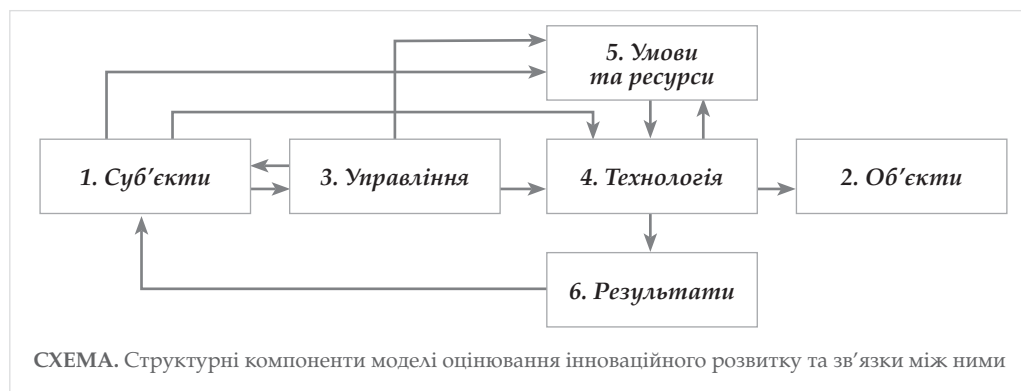
У ході свого застосування в теорії й практиці оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу представлена модель, на наш погляд, виконуватиме ряд важливих завдань, зокрема: інформуватиме про складові оцінювання та зв'язки між ними, дасть змогу прогнозувати його необхідні умови та ресурси, використовуватиметься у ході організації оцінювання та в процесі підготовки фахівців до його здійснення, сприятиме подальшому розробленню теоретико-методичних основ і технології оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу тощо.

*Дмитро ПУЗІКОВ,
завідувач відділу
інновацій та стратегій
розвитку освіти
Інституту педагогіки
НАПН України,
канд. пед. наук*

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ МОДЕЛІ ОЦІНЮВАННЯ

Аналіз наукової літератури дає нам змогу виділити основні структурні складові процесу оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу: суб'єктів оцінювання, процеси й явища, що оцінюються, способи й засоби, за допомогою яких здійснюється вказаний процес, умови, в яких він відбувається та, нарешті, результати оцінювання. Виходячи з цього, в структурі теоретичної моделі оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу можна виділити шість компонентів: суб'єкти та об'єкти оцінювання, управління, умови та ресурси, технологія й результати оцінювання (див. Схему).

Розглянемо ці компоненти докладніше.

Суб'єкти оцінювання

Перший компонент моделі — суб'єкти оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ, охоплює як установи та організації, так й окремих осіб, які мають необхідну підготовку (компетентні), вповноважені здійснювати або управляти цим процесом. Суб'єкти оцінювання наділені правами та обов'язками. Найважливішими з них є право на збирання (отримання) необхідної інформації (даних) про інноваційну діяльність, інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу та обов'язок її об'єктивного опрацювання за допомогою науково обґрунтованих методик, право оприлюднення результатів оцінювання й обов'язок нести відповідальність за достовірність оприлюдненої інформації.

Діяльність суб'єктів оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу має здійснюватися на основі правових актів, до яких можна віднести не лише закони та підзаконні акти різної юридичної сили, які ухвалені органами законодавчої та виконавчої влади, місцевого самоврядування, але й локальну правову базу оцінювання, яка створюється в самому навчальному закладі (затверджується наказами його директора).

Суб'єктів, які безпосередньо здійснюватимуть оцінювання можна розподілити за рівнями, на це оцінювання відбуватиметься. Так, на рівні окремого загальноосвітнього навчального закладу — це його керівництво, уповноважені педагоги, учні та їхні батьки, які мають відповідну підготовку, уповноважені радою або науково-методичною радою загальноосвітнього навчального закладу.

На рівні місцевої громади — це спеціалісти відділу (управління) освіти, представники місцевих органів влади, громадських організацій, підприємців, які також мають необхідну підготовку, уповноважені відділом освіти.

На регіональному рівні — це спеціалісти обласних (Київського й Севастопольського міських) управлінь освіти і науки, співробітники обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, представники регіональних органів влади, регіональних ЗМІ (передовсім — педагогічних), громадських організацій, підприємців, які підготовлені й уповноважені управлінням освіти і науки. Нарешті, на всеукраїнському рівні — це працівники Міністерства освіти і науки України, співробітники Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН, наукові співробітники установ Національної академії педагогічних наук України.

Об'єкти оцінювання

Другий компонент структурної моделі — об'єкти оцінювання — включає сукупність фактів, явищ та процесів, які оцінюватимуться. Основним об'єктом оцінювання є процес інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу.

Серед інших об'єктів оцінювання можна виділити: педагогічну систему і систему управління загальноосвітнього навчального закладу, його освітнє середовище й освітній простір, соціально-психологічний клімат і систему соціального партнерства, зміст освіти в загальноосвітньому навчальному закладу та освітні технології, локальне нормативно-правове і науково-методичне забезпечення, освітні результати інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу тощо. Предметом оцінювання стане виявлення, вимірювання і облік змін у зазначених вище об'єктах,

спричинених інноваційним розвитком загальноосвітнього навчального закладу.

Управління

Компонент управління забезпечує цілеспрямовану й системну діяльність суб'єктів з організації, регулювання та контролю за процесом оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу. Управління передбачає вироблення й ухвалення відповідних рішень, у яких визначаються:

- стратегічні та оперативні цілі й завдання оцінювання,
- порядок його планування,
- координація і контроль діяльності суб'єктів різного рівня,
- шляхи забезпечення необхідних умов та ресурсів тощо.

Ухвалені управлінські рішення закріплюються у відповідних нормативно-правових актах різної юридичної сили (відповідно до рівня суб'єкта), впливають на управління та практичне здійснення оцінювання на нижчих рівнях.

Управління, відповідно до свого рівня й ролі, здійснюють представники органів управління освітою, які входять до складу суб'єктів оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу.

Зрозуміло, що стратегічні управлінські рішення ухвалюватимуться суб'єктами оцінювання на державному та регіональному рівнях, а оперативні й тактичні — на інших, аж до рівня загальноосвітнього навчального закладу.

Одним з основних завдань управління оцінюванням інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу є досягнення ефективності цього процесу, що передбачає повноту й достовірність його результатів, недопущення зайвих витрат на їх досягнення, забезпечення їхнього практичного застосування.

Умови та ресурси оцінювання

Наступний компонент моделі — умови та ресурси оцінювання — тісно взаємопов'язаний з попереднім, оскільки ефективне здійснення навіть технологізованої діяльності вимагає наявності необхідних ресурсів та створення відповідних умов.

Умови оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу — це суттєві обставини, середовище, в яких воно відбувається. На нашу думку, найсуттєвішими для оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу є науково-методичні, нормативно-правові, кадрові, організаційні,

матеріально-технічні, фінансові, соціально-психологічні та соціально-педагогічні умови.

Між умовами та ресурсами оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу існує об'єктивний зв'язок — наявність або цілеспрямоване створення необхідних сприятливих умов дає змогу залучати їх як ресурси для успішного здійснення зазначеного вище процесу.

Можна виділити кадрові, інформаційні, методичні (зокрема, технологію оцінювання), фінансові, матеріально-технічні та інші ресурси, необхідні для оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу. Варто зауважити, що пошук шляхів та окреслення засобів здобуття, доцільного розподілу й ефективного застосування ресурсів стане одним із важливих завдань технологізації оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу.

Результати оцінювання

Останнім компонентом моделі є результати оцінювання, серед яких можна виділити *первинні* та *вторинні*.

Первинні результати, своєю чергою, можна поділити на *кількісні оцінки* інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу за виділеними параметрами і загалом (відображаються за допомогою метричних шкал) та *якісні*, найважливішими серед яких є оцінні судження про наявність/відсутність ознак інноваційного розвитку навчального закладу (номінальна шкала), а також про його рівень (порядкова шкала).

Вторинними результатами оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу мають стати практичні або методичні рекомендації щодо його здійснення в подальшому, які створюються на основі первинних результатів.

Слід однак зауважити, що процес отримання вторинних результатів оцінювання є досить складним, його важко стандартизувати й технологізувати. Тому його здійснення, а також доведення рекомендацій до уваги представників конкретного загальноосвітнього навчального закладу вимагає від суб'єктів оцінювання високого рівня теоретичної, методичної й практичної підготовки (зокрема, економічної, правової, соціологічної, соціально-психологічної тощо).

Тому рефлексивний аналіз результатів оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу, а також створення і практичне впровадження зазначених вище рекомендацій є одними з важливих шляхів підвищення рівня підготовленості суб'єктів оцінювання до його здійснення.

ФАКТОРИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Як вже зазначалося, здійснення оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу неможливе без його надійного та вивіреного інструментарію. А головною передумовою створення такого інструментарію є визначення та обґрунтування факторів та критеріїв, на основі яких можна здійснювати оцінювання.

Аналізу, порівняння та узагальнення даних наукових джерел, а також проведеного експертного опитування серед керівників експериментальних загальноосвітніх навчальних закладів (директорів і заступників директорів) відділу інновацій та стратегій розвитку освіти НАПН України (усього 38 осіб), які здійснюють інноваційний розвиток своїх шкіл (можуть виступати в якості експертів) нами виділено шість основних факторів (складників) інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу.

Стисло охарактеризуємо їх.

1. *Організаційно-управлінській* — управління та організація інноваційного розвитку на рівні загальноосвітнього навчального закладу, що передбачає: визначення, деталізацію і юридичне закріплення (у локальних правових актах навчального закладу) цілей і завдань розвитку; реальний вплив управління на інші фактори розвитку школи; систематичність і динамічність організаційно-управлінської діяльності; досягнення поставлених управлінських цілей, наявність кількісних та якісних результатів, породжених інноваційним розвитком навчального закладу; оптимальне співвідношення затрат на організаційно-управлінські заходи з результатами інноваційного розвитку закладу; можливість транслювати модель організації управлінської структури та механізми управління інноваційним розвитком в інший навчальний заклад зі схожими умовами освітньої діяльності.

2. *Кадровий* — кадрове забезпечення інноваційного розвитку на рівні загальноосвітнього навчального закладу, що передбачає: концептуальне обґрунтування (принципи), визначення і деталізацію цілей і завдань кадрової політики навчального закладу в умовах його інноваційного розвитку; узгодженість кадрової політики школи з іншими факторами; систематичність і динамічність кадрової політики; результативність кадрової політики, її позитивний вплив на результати інноваційного розвитку навчального закладу; ефективність кадрової політики (віддача від запрошених (підготовлених)

кадрів; технологічність кадрової політики (можливість транслювати її модель та механізми в інший заклад).

3. *Методичний* — система внутрішньошкільної методичної роботи, спрямованої на забезпечення інноваційного розвитку на рівні загальноосвітнього навчального закладу, що охоплює: визначення принципів і цілей забезпечення інноваційного розвитку закладу засобами внутрішньошкільної методичної роботи; системність методичної роботи (її взаємозв'язок з іншими факторами); систематичність і оперативність методичної роботи; результативність методичної роботи, її вплив на досягнення цілей інноваційного розвитку навчального закладу; оптимальне співвідношення затрат на методичну роботу з її результатами; можливість трансляції моделі та механізмів методичної роботи в інший навчальний заклад.

4. *Освітньо-технологічний* — система навчально-виховної роботи закладу, яка забезпечує найважливіші наслідки його інноваційного розвитку (інноваційний характер навчально-виховного процесу, його інноваційні результати, високу якість освіти учнів), що передбачає: визначеність теоретико-методологічних засад і цілей інноваційних перетворень у навчально-виховному процесі; узгодженість інноваційних перетворень у навчально-виховному процесі з перетвореннями за іншими факторами, а також із загальною стратегією інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу; систематичність і динамічність інноваційних змін у навчально-виховному процесі, врахування життєвого циклу педагогічних інновацій, закономірностей інноваційного розвитку навчального закладу; результативність інноваційних перетворень у навчально-виховному процесі (досягнення високої якості освіти, інноваційних освітніх результатів, передбачених цілями інноваційного розвитку навчального закладу); ефективність впроваджених педагогічних інновацій (оптимальне співвідношення затрат на інноваційні перетворення в навчально-виховному процесі з його результатами, розвантаження вчителів і адміністраторів навчального закладу внаслідок провадження педагогічних інновацій); можливість транслювати модель і механізми інноваційних перетворень у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу в інший навчальний заклад.

5. *Ресурсний* — сукупність необхідних ресурсів, а також методик і заходів з пошуку, отримання і створення ресурсів інноваційного розвитку навчального закладу, що передбачає: концептуальну визначеність, наявність та деталізованість цілей ресурсного

забезпечення інноваційного розвитку навчального закладу; узгодженість цілей і заходів ресурсного забезпечення з ресурсними потребами за іншими факторами; систематичність і динамічність пошуку, отримання і створення ресурсів інноваційного розвитку навчального закладу; результативність ресурсного забезпечення, відповідність його результатів поставленим цілям; ефективність пошуку ресурсів інноваційного розвитку школи; технологічність ресурсного забезпечення, можливість поширення досвіду пошуку і здобуття ресурсів (наприклад, методики фандрайзінгу).

6. Громадський — система зв'язків з громадськістю і соціального партнерства закладу, яка забезпечує зовнішні, соціальні умови інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу, що передбачає: концептуальну обґрунтованість, наявність цілей для встановлення зв'язків із громадськістю і соціального партнерства навчального закладу в умовах його інноваційного розвитку; узгодженість роботи зі зв'язків із громадськістю і соціального партнерства школи з вимогами за іншими факторами; систематичність і динамічність відповідної роботи; досягнення цілей функціонування зв'язків із громадськістю і соціального партнерства навчального закладу, наявність кількісних та якісних результатів; ефективність зв'язків із громадськістю і соціального партнерства; можливість транслювати модель та механізми роботи зі зв'язків із громадськістю і соціального партнерства до інших навчальних закладів.

Аналіз наукової літератури і результати проведеного експертного опитування засвідчують, що ці фактори (більшою або меншою мірою) притаманні будь-якому сценарію (моделі) інноваційного розвитку будь-якого типу загальноосвітнього навчального закладу. Це відкриває перспективи для продуктивного практичного застосування факторно-критеріальної моделі оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу, розробленої на їх основі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Виходячи з вимог кваліметричного підходу, ми можемо представити кожен з наведених факторів як низку простіших властивостей нашого об'єкта (інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу), критеріїв. Таким чином, на основі проведеного аналізу наукових джерел і емпіричного дослідження ми можемо визначити вісім критеріїв, за якими можна оцінювати

зазначені вище фактори інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу.

1. *Активність педагогічного колективу закладу* — цей критерій передбачає визначення, наскільки педагогічний колектив та керівництво загальноосвітнього навчального закладу активне, цілеспрямоване в розробленні та здійсненні організаційно-управлінського, методичного, освітньо-технологічного та ресурсного забезпечення, кадрової роботи та роботи з громадою, в яких проявляється та за допомогою яких реалізується його інноваційний розвиток.

2. *Детермінованість інноваційного розвитку закладу* — визначає внутрішню або зовнішню детермінацію інноваційного розвитку закладу.

3. *Концептуально-цільовий* — концептуальна обґрунтованість інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу за кожним із факторів, визначеність його теоретичних засад, наявність та деталізованість цілей, завдань розвитку. Об'єктами оцінювання, за цим критерієм, є локальна нормативно-правова і науково-методична база інноваційного розвитку школи (Концепція і Програма інноваційного розвитку навчального закладу, модель його інноваційного розвитку окремі положення, порядки, інструкції, програми і плани, які стосуються як розвитку закладу в цілому, так і окремих напрямів його діяльності: навчальної, виховної, методичної, організаційної, соціально-педагогічної, соціально-психологічної роботи тощо).

4. *Системність* — узгодженість інноваційного розвитку навчального закладу за кожним фактором з іншими його факторами (наявність необхідних зв'язків і взаємозв'язків між компонентами інноваційного розвитку школи), відсутність внутрішніх протиріч, які перешкоджають розвитку (наприклад, між цілями і кадрами, цілями і ресурсами тощо). Системність є однією з найважливіших характеристик інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу. Це зумовлено як системним характером самого навчального закладу (педагогічна система), так і системним характером його по-справжньому інноваційних змін. Будь-яка найпродуктивніша педагогічна інновація, яка обмежуватиметься лише одним компонентом педагогічної системи школи, не дасть відчутних результатів для його інноваційного розвитку. І навпаки, навіть невелика педагогічна інновація, яка змінюватиме всі компоненти педагогічної системи закладу, може стати основою його інноваційного розвитку. Тому можна

стверджувати, що низькі показники системності інноваційних перетворень є свідченням низького рівня інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу в цілому.

5. *Систематичність і динамічність (темпоритм інновацій)* — регулярність (планомірність) впливу за кожним фактором, урахування життєвих циклів інновацій, оперативність заходів тощо. Систематичність інноваційного розвитку також дає змогу застосовувати принцип діалектики — перехід кількості в якість. Динамічність інноваційного розвитку закладу забезпечує гнучкість і оперативність інноваційних змін, які мають здійснюватися систематично і планомірно, але можуть пришвидшуватися (уповільнюватися) — залежно від зовнішніх обставин, можливостей, умов.

6. *Результативність* — досягнення поставлених цілей, наявність кількісних та якісних результатів, породжених інноваційним розвитком навчального закладу за кожним із факторів. Головним результатом інноваційного розвитку закладу є якісна освіта учня (передбачає не лише навчальні, але і його особистісні і соціальні результати). Усі інші здобутки (науково-методичні, освітньо-технологічні, соціально-педагогічні тощо) є проміжними, забезпечують умови для досягнення головного результату.

7. *Ефективність* — «оптимальне використання ресурсів навчального закладу», оптимальне співвідношення затрат на інноваційний розвиток школи за кожним із виділених факторів та його результатів. Увага до ефективності інноваційного розвитку школи дасть змогу уникати надмірного навантаження вчителів та інших педагогічних працівників, які залучені до його здійснення, а також пустопорожнього прожектерства. Можна стверджувати, що впровадження деяких «педагогічних інновацій» зводиться лише до інтенсифікації праці вчителя, або, в ще гіршому випадку, полягає саме в збільшенні його навантаження по звітності, «паперовій роботі». При цьому, паперова звітність стає єдиним помітним результатом такого «інноваційного розвитку». Продуктивний інноваційний розвиток школи не повинен також відбуватися за будь-яку ціну (за рахунок вільного часу, здоров'я педагогів). Навпаки, важливим завданням розвитку є розвантаження вчителя від канцелярської, нетворчої роботи. Логіка цієї вимоги проста: більшість інновацій у промисловості і побуті звільняють людину від нецікавої й важкої праці, вивільняють час для творчості і змістовного дозвілля; це ж саме завдання повинні виконувати й педагогічні інновації, інноваційний розвиток школи.

8. *Технологічність* — можливість транслювати теоретичну й організаційні моделі, управлінські та освітні механізми інноваційного розвитку, інноваційної освітньої діяльності загальноосвітнього навчального закладу за відповідним фактором до іншого навчального закладу, який має мінімально необхідний набір відповідних ресурсів, необхідні схожі умови.

Зазначені критерії є інваріантними стосовно виділених факторів — можуть застосовуватися для оцінювання інноваційного розвитку за кожним з них. У подальших дослідженнях ми виділимо варіативні критерії, специфічні для окремих факторів. Крім цього, на спеціальне дослідження заслуговує визначення значущості окремих критеріїв за кожним фактором.

АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЙОГО ІНСТРУМЕНТАРІЙ

Як і будь-яка інша соціальна або, зокрема, освітня технологія, технологія оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу включатиме: по-перше, алгоритм оцінювання (послідовність етапів, скоординованих і синхронізованих процедур та операцій, необхідних для досягнення очікуваного результату вказаної діяльності); по-друге, інструментарій оцінювання (набір засобів, методів і прийомів, оптимальних для його здійснення).

Алгоритм технології включатиме такі загальні етапи: підготовчий (організаційний), цілепокладання, збору емпіричної інформації, аналізу та інтерпретації емпіричної інформації, результативний.

До інструментарію оцінювання можна віднести відповідні теоретичні, емпіричні та математико-статистичні методи, які застосовуються в наукових та науково-педагогічних дослідженнях. Як один з інструментів проведення оцінювання інноваційного розвитку навчального закладу подаємо у *Додатку* опитувальник визначення рівня інноваційного розвитку ЗНЗ.

Основними перевагами технологізації оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу над іншими способами виконання цієї діяльності є: спрямованість на результат з визначеними параметрами, чіткість і регламентованість дій виконавців, можливість транслювання тощо.

ОПИТУВАЛЬНИК

визначення рівня інноваційного розвитку
загальноосвітнього навчального закладу

Інструкція опитувальника. Для того, щоб визначити рівень інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу дайте відповіді на всі запитання цього опитувальника. Просимо відповідати самостійно та максимально відверто, не розмірковувати про прийнятність чи неприйнятність Вашої відповіді з точки зору лояльності до Вашого загальноосвітнього навчального закладу. Не розмірковуйте над відповіддю занадто довго. У разі, якщо Ви надто довго вагаєтеся над вибором правильної відповіді з двох її варіантів, рекомендуємо обрати варіант з меншою кількістю балів.

Опитування анонімне.

ТЕКСТ ОПИТУВАЛЬНИКА

1. Організаційно-управлінській фактор

1.1. Чи виявляє адміністрація загальноосвітнього навчального закладу активність в організації та управлінні його інноваційним розвитком (ініціює інноваційні зміни, в яких прагне відобразити потреби, інтереси, цілі його колективу)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

1.2. Чи зумовлена управлінська активність щодо інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу внутрішніми факторами (не вимогами органів управління освіти й модою на педагогічні інновації, а реальними потребами та інтересами вчителів та учнів, громади)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

1.3. Чи можна стверджувати, що управління та організація інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу має концептуальну й цільову визначеність (наприклад, обумовлені Концепцією та Програмою інноваційного розвитку закладу)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;

- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

1.4. Управління інноваційним розвитком загальноосвітнього навчального закладу має системний характер (чи воно враховує та реалізує необхідні взаємозв'язки між компонентами означеного процесу: кадровим, науково-методичним, освітньо-технологічним, ресурсним, громадським)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

1.5. Чи можна вважати управлінські заходи з інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу систематичними (регулярними, планомірними) та динамічними (гнучкими, оперативними)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

1.6. Управління та організація інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу є результативними (чи досягнуто поставлені цілі та завдання управління)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

1.7. Чи можна стверджувати про ефективність управління та організації інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу (максимальні результати за мінімальних витрат часу й ресурсів)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

1.8. Технологічність управління та організації інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу (можливість транслювати його організаційну модель та механізми в інші заклади)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

2. Кадровий фактор

2.1. Чи можна стверджувати, що адміністрація загальноосвітнього навчального закладу активна в здійсненні кадрової політики (цілеспрямовано шукає, запрошує, готує необхідні кадри)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

2.2. Чи можна стверджувати, що на кадрову політику загальноосвітнього навчального закладу враховує цілі та завдання його інноваційного розвитку?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

2.3. Чи має кадрова робота загальноосвітнього навчального закладу концептуальну та цільову визначеність (цілі кадрової роботи окреслені в Концепції та Програмі інноваційного розвитку закладу тощо)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

2.4. Чи має кадрова робота загальноосвітнього навчального закладу системний характер (кадрова робота узгоджена з іншими напрямками інноваційного розвитку закладу: науково-методичним, освітньо-технологічним, ресурсним, громадським)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

2.5. Чи має кадрова робота загальноосвітнього навчального закладу систематичний (регулярний та планомірний) та динамічний (гнучкість та оперативність) характер?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

2.6. Чи є кадрова робота загальноосвітнього навчального закладу результативною (досягнуто результатів, передбачених поставленими цілями його інноваційного розвитку)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

2.7. Чи є кадрова робота загальноосвітнього навчального закладу ефективною (максимальні результати за мінімальних витрат)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

2.8. Технологічність кадрової роботи загальноосвітнього навчального закладу (можливість транслювати її організаційну модель та механізми в інші заклади)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

3. Науково-методичний фактор

3.1. Чи є педагогічний колектив загальноосвітнього навчального закладу активним у здійсненні науково-методичного забезпечення його інноваційного розвитку (активним у розробленні програм, планів, методик інноваційного розвитку та пов'язаної з ним інноваційної освітньої діяльності)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;

- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

3.2. Чи можна стверджувати, що активність педагогічного колективу в здійсненні науково-методичного забезпечення інноваційного розвитку закладу зумовлена його потребами, інтересами та цілями, а не зовнішніми факторами (примус адміністрації або мода на освітні інновації)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

3.3. Чи вірно, що в здійсненні науково-методичного забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу існує концептуальна та цільова визначеність (стратегічні напрямки та цілі визначені в Концепції або Програмі інноваційного розвитку закладу)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

3.4. Чи погоджуєтеся Ви з тим, що робота з науково-методичного забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу має системний характер (представлено її різні напрями; проводяться різні заходи, застосовуються різні форми)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

3.5. Чи має науково-методична робота загальноосвітнього навчального закладу систематичний (регулярний та планомірний) та динамічний (гнучкість та оперативність) характер?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

3.6. Чи є науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу результативним (досягнуто цілей, поставлених, наприклад, в Концепції, Програмі його інноваційного розвитку)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

3.7. Чи є науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу ефективним (максимальні результати за мінімальних витрат)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

3.8. Технологічність науково-методичного забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу (можливість транслювати організаційну модель та механізми науково-методичного забезпечення в інші заклади)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

4. Освітньо-технологічний фактор

4.1. Чи є педагогічний колектив загальноосвітнього навчального закладу активним у здійсненні інноваційної навчально-виховної діяльності (у створенні, апробації, впровадженні та застосуванні освітніх інновацій)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

4.2. Чи можна стверджувати, що активність педагогічного колективу в здійсненні інноваційної освітньої діяльності зумовлена його потребами, інтересами та цілями, а не зовнішніми факторами (примус адміністрації або мода на освітні інновації)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

4.3. Чи вірно, що в здійсненні навчально-виховної роботи загальноосвітнього навчального закладу існує концептуальна та цільова визначеність (її стратегічні напрямки, цілі та завдання визначені Концепцією або Програмою інноваційного розвитку закладу, його Освітньою програмою)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

4.4. Чи погоджуєтесь Ви з тим, що інноваційні зміни в навчально-виховній роботі загальноосвітнього навчального закладу мають системний характер (охоплено процеси навчання і виховання, всі ступені, всі навчальні предмети, організаційні форми, методи та засоби навчання, педагогічний контроль тощо)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

4.5. Чи мають інноваційні зміни в навчально-виховній роботі загальноосвітнього навчального закладу систематичний (регулярний та планомірний) та динамічний (гнучкість та оперативність) характер?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

4.6. Чи є навчально-виховна робота загальноосвітнього навчального закладу результативною (досягнення в навчально-виховній роботі, реалізація цілей та завдань Концепції та Програми його інноваційного розвитку тощо)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

4.7. Чи є навчально-виховна робота загальноосвітнього навчального закладу ефективною (максимальні позитивні освітні результати без надмірного перевантаження вчителів та працівників, надмірних ресурсних витрат)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;

- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

4.8. *Технологічність навчально-виховної роботи загальноосвітнього навчального закладу (можливість транслювати освітні інновації в інші заклади)?*

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

5. Ресурсний фактор

5.1. *Чи є педагогічний колектив загальноосвітнього навчального закладу активним у здійсненні ресурсного забезпечення його інноваційного розвитку (цілеспрямовано залучається до пошуку або створення необхідних ресурсів)?*

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

5.2. *Чи можна стверджувати, що активність педагогічного колективу в здійсненні ресурсного забезпечення інноваційного розвитку закладу зумовлена його потребами, інтересами та цілями, а не зовнішніми факторами (примус адміністрації або мода на освітні інновації)?*

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

5.3. *Чи вірно, що в ресурсному забезпеченні інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу існує концептуальна та цільова визначеність (його стратегічні напрямки та цілі визначені в Концепції або Програмі інноваційного розвитку закладу)?*

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

5.4. *Чи погоджуєтеся Ви з тим, що ресурсне забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу має системний характер (передбачено*

пошук, залучення та створення всіх ресурсів, передбачених Концепцією або Програмою інноваційного розвитку закладу)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

5.5. Чи має діяльність педагогічного колективу з ресурсного забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу систематичний (регулярний та планомірний) та динамічний (гнучкість та оперативність) характер?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

5.6. Чи є діяльність представників загальноосвітнього навчального закладу з ресурсного забезпечення його інноваційного розвитку результативною (досягнуто цілей, передбачених, наприклад, його Концепцією та Програмою тощо)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

5.7. Чи є діяльність з ресурсного забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу ефективною (максимальні результати за мінімальних витрат на пошук та створення ресурсів)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

5.8. Технологічність ресурсного забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу (можливість транслювати організаційну модель та механізми ресурсного забезпечення в інші заклади)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

6. Громадський фактор

6.1. Чи можна вважати, що загальноосвітній навчальний заклад у зв'язках з громадськістю (соціальному партнерстві) є активним (сам цілеспрямовано ініціює зв'язки та партнерство)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

6.2. Чи обумовлені зв'язки з громадськістю та соціальне партнерство загальноосвітнього навчального закладу цілями та завданнями його розвитку, закладеними у відповідних документах (Концепції, Програмі інноваційного розвитку тощо)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

6.3. Чи можна стверджувати, що зв'язки з громадськістю та соціальне партнерство загальноосвітнього навчального закладу мають концептуальну та цільову визначеність (наприклад, розроблена концепція або програма соціального партнерства закладу)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

6.4. Чи погоджуєтеся Ви з тим, що зв'язки з громадськістю та соціальне партнерство загальноосвітнього навчального закладу мають системний характер (представлено різних соціальних партнерів: від вищих навчальних закладів та роботодавців до наукових установ та громадських організацій; проводяться різні заходи, застосовуються різні форми)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

6.5. Чи можна назвати зв'язки з громадськістю, соціальне партнерство загальноосвітнього навчального закладу систематичним (регулярними, планомірними) та динамічними (гнучкими, такими, що змінюються залежно від його цілей та умов)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

6.6. Чи є зв'язки з громадськістю, соціальне партнерство загальноосвітнього навчального закладу результативними (чи реалізовано поставлені цілі, чи наявні практичні наслідки для навчально-виховного процесу)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

6.7. Чи можна назвати зв'язки з громадськістю та соціальне партнерство загальноосвітнього навчального закладу ефективним (максимум результатів за мінімальних витрат)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

6.8. Чи можна розглядати процес зв'язків з громадськістю (соціального партнерства) загальноосвітнього навчального закладу як технологічний (можливість успішного перенесення організаційної моделі та механізмів в інший заклад)?

- а) так — 4 бали;
- б) більшою мірою так — 3 бали;
- в) і так, і ні — 2 бали;
- г) більшою мірою ні — 1 бал;
- д) ні (та не маю відповіді) — 0 балів.

КЛЮЧ

Результати опитування підраховується таким чином:

1. Кожна відповідь переводиться в бал, який відповідає обраному варіанту.

2. Рахується середній бал за кожним фактором, наприклад,

$$1.1 + 1.2 + 1.3 + 1.4 + 1.5 + 1.6 + 1.7 + 1.8) / 8 = F1.$$

3. Далі визначається середній бал за середніми балами за факторами, який і є оцінкою інноваційного розвитку конкретного загальноосвітнього навчального закладу

$$F1 + F2 + F3 + F4 + F5 + F6) / 6 = X.$$

Відповідно до отриманого середнього балу за факторами визначається рівень інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу:

високий — від 169 до 192 балів;

незадовільний — від 25 до 72 балів;

достатній — від 121 до 168 балів;

низький — нижче за 25 балів.

задовільний — від 73 до 120 балів;